

Sygn. akt II Ca 569/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 października 2014 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Tryb. Wydział II Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący	SSO Arkadiusz Lisiecki
Sędziowie	SSO Grzegorz Ślęzak SSO Renata Lech (spr.)
Protokolant	st. sekr. sąd. Dorota Roniek

po rozpoznaniu w dniu 20 października 2014 roku w Piotrkowie Trybunalskim

na rozprawie sprawy z powództwa małoletnich D. M. i J. M. reprezentowanych przez A. D.

przeciwko M. M. (1)

o podwyższenie alimentów

na skutek apelacji powódek

od wyroku Sądu Rejonowego w Tomaszowie Maz.

z dnia 11 lipca 2014 roku, sygn. akt III RC 137/14

- zmienia zaskarżony wyrok w punktach pierwszym i drugim sentencji w ten sposób, że alimenty podwyższone od pozwanego M. M. (1) na rzecz D. M. z kwoty po 500 zł podwyższa do kwoty po 600 zł (sześćset złotych) miesięcznie i na rzecz J. M. z kwoty po 450 zł miesięcznie podwyższa do kwoty po 500 zł (pięćset złotych) miesięcznie, pozostawiając pozostałe warunki płatności bez zmian ;
- oddala apelację w pozostałej części ;
- znosi wzajemnie między stronami koszty procesu za instancję odwoławczą.

Sygn. akt II Ca 569/14

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 11 lipca 2014 r. w sprawie III RC 137/14 Sąd Rejonowy w Tomaszowie Mazowieckim w sprawie sprawy z powództwa: małoletnich D. i J. M. reprezentowanych przez matkę A. D. o podwyższenie alimentów:

- podwyższył alimenty zasądzone ostatnio wyrokiem Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim z dnia 08 kwietnia 2010 roku w sprawie I C 33/10 od M. M. (1) na rzecz małoletnich powódek: D. M. z kwoty po 450 złotych do kwoty po 500 (pięćset) złotych miesięcznie, oraz na rzecz J. M. z kwoty po 400 złotych miesięcznie do kwoty po 450

(czterysta pięćdziesiąt) złotych miesięcznie poczynając od 01 lipca 2014 roku, pozostałe warunki płatności pozostawił bez zmian, z tym, że matka małoletnich nosi obecnie nazwisko (...);

2. oddalił powództwo w pozostałej części;
3. zwolnił pozwanego od kosztów sądowych za pierwszą instancję;
4. wyrokowi w punkcie jeden nadał rygor natychmiastowej wykonalności.

Podstawę powyższego rozstrzygnięcia stanowiły przytoczone poniżej ustalenia i zarazem rozważania Sądu Rejonowego:

Wyrokiem z dnia 8 kwietnia 2010 r. Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim w sprawie IC 33/10 rozwiązał przez rozwód związek małżeński M. M. (1) i A. M. (obecnie D.). Obowiązkiem wychowania i utrzymania małoletnich dzieci stron obciążył oboje rodziców i w związku z tym alimenty zasądzone wyrokiem Sądu Rejonowego w Tomaszowie Mazowieckim z dnia 20 maja 2009 r. w sprawie IJTRC 133/09 należne od M. M. (1) na rzecz D. M. w wysokości 20 % wynagrodzenia za pracę pozwanego nie mniej niż 550 zł miesięcznie i na rzecz J. M. w wysokości po 18 % wynagrodzenia za pracę pozwanego nie mniej niż 500 zł miesięcznie obniżył na rzecz D. M. do kwoty po 450 zł miesięcznie i na rzecz J. M. do kwoty po 400 zł miesięcznie pozostawiając bez zmian warunki ich płatności

W chwili wydawania wyroku A. D. kończyła studium farmaceutyczne. Zatrudniona była w aptece jako pomoc i otrzymywała wynagrodzenie w wysokości około 1.100 zł netto. M. M. (1) otrzymywał przedemerytalny zasiłek wojskowy. Wcześniej, będąc zatrudniony jako żołnierz zawodowy otrzymywał wynagrodzenie w wysokości 2.500 zł netto miesięcznie. Małoletnia J. M. miała 10 lat i była uczennicą Ul klasy Szkoły Podstawowej. D. M. miała lat 13 i była uczennicą I klasy Gimnazjum Publicznego w I..

A. D. ma 41 lat. Z wykształcenia jest pielęgniarką. Zatrudniona jest aktualnie, od 2009 r. w T. w Aptecce jako technik farmacji. Otrzymuje wynagrodzenie w wysokości około 1.700 zł netto miesięcznie. Mieszka ona w miejscowości S. ze swoją matką oraz dwiema córkami. Koszt utrzymania tego mieszkania to kwota około 350-400 zł miesięcznie. Zimą opłaty są większe ponieważ w piecu pal) się drewnem. Jest również właścicielką mieszkania które stanowiło majątek wspólny małżonków M.. W wyniku ugodowego podziału majątku A. D. otrzymała tą nieruchomości oraz urządzenie mieszkania i zobowiązana została do spłacenia byłego męża w kwocie 95.000 zł w ciągu 2 lat tytułem wyrównania udziałów. Małoletnia J. M. ma 14 lat jest uczennicą II klasy Gimnazjum. Do szkoły dojeżdża do I.. Starsza córka D. ma lat 17. Jest w klasie maturalnej 1 Liceum Ogólnokształcącego w T.. Dzieci są zdrowe. Pozwany nie utrzymuje z nimi kontaktu.

M. M. (1) ma 42 lata i z wykształcenia jest technikiem żywienia. Zatrudniony był w charakterze żołnierza zawodowego. Pracował w tym zawodzie do 30 stycznia 2010 r. Aktualnie nie jest nigdzie zatrudniony. Utrzymuje się z emerytury wojskowej w wysokości około 1.900 zł miesięcznie. Pracował też na polowaniach jako naganiacz. Mieszka w mieszkaniu położonym w S. które ma wydać matce małoletnich powódek do sierpnia 2014 r. Tytułem wyrównania udziałów w ramach spłaty po podziale majątku dorobkowego ma otrzymać od niej w tym terminie kwotę 95.000 zł. Przebywa również u matki w Ł., która utrzymuje się z renty w wysokości 1600 zł miesięcznie. Matka pozwanego cierpi na nadciśnienie, ma depresję lękową. Ma problemy natury psychiatrycznej. M. M. (1) opiekuje się matką. Wspólnie pomagają sobie. Ostatnio był w Anglii u brata bliźniaka przez około 14 dni. j. Spłaca pożyczkę która zaciągnął bez wiedzy żony dla swojej koleżanki w kwocie 20.000 zł. Z małoletnimi dziećmi kontaktu nie utrzymuje.

Sąd Rejonowy zważył, iż zgodnie z art. 138 KRiO w razie zmiany stosunków można żądać zmiany orzeczenia lub umowy dotyczącej obowiązku alimentacyjnego. Jak zauważył SN w sprawie 11 CO 9/74 Or. Z 19.07.1974 r. przez pojęcie stosunków należy rozumieć okoliczności istotne z punktu widzenia ustawowych przesłanek obowiązku alimentacyjnego i jego zakresu (np. art. 133 i 135 KRiO).

Jak wynika z art. 135 KRiO zakres świadczeń alimentacyjnych zależy od usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego oraz możliwości majątkowych i zarobkowych zobowiązanego

Przez „usprawiedliwione potrzeby” należy rozumieć bieżące potrzeby uprawnionego do alimentów w zakresie jego utrzymania a także w miarę potrzeby jego wychowania. Usprawiedliwione potrzeby nie mogą być rozumiane jako najbardziej elementarne potrzeby, sprowadzające się do zapewnienia uprawnionemu minimum egzystencji.

W pierwszej kolejności należy zwrócić uwagę na fakt, że od chwili ostatniego ustalenia alimentów czyli od około 4 lat wysokość obowiązku alimentacyjnego nie uległa zmianie. Faktem jest, że sam upływ czasu nie jest czynnikiem decydującym o możliwości zmiany zakresu i wysokości alimentów. Przy ocenie, czy zachodzą przesłanki dotyczące zmiany orzeczenia dotyczącego obowiązku alimentacyjnego należy brać pod uwagę wszelkie okoliczności mogące świadczyć o zmianie stosunków. Nie ulega jednak wątpliwości, że różnica wieku dziecka, spowodowana upływem czasu od daty orzeczenia określającego wysokość renty alimentacyjnej sama przez się uzasadnia wzrost potrzeb, co z kolei pociąga za sobą konieczność ponoszenia zwiększonych wydatków. W chwili powstania obowiązku alimentacyjnego małoletnia D. miała 13 lat, a obecnie ma lat 17, małoletnia J. miała lat 10 a obecnie ma 14 lat. Usprawiedliwione potrzeby dzieci niewątpliwie wzrosły, przede wszystkim w związku ze zmianą szkoły, rozwojem zainteresowań, koniecznością korzystania z korepetycji i innymi potrzebami związanymi z wiekiem. Doszło więc do pewnej zmiany, którą określić można by za istotną. Nie mniej jednak różnica pomiędzy sytuacją małoletnich w porównaniu z tą w której znajdowały się w chwili orzekania rozwodu nie jest znaczna. Znajduje to również swoje odzwierciedlenie w wysokości podwyższonych alimentów. Należy w tym miejscu podkreślić, że z upływem czasu również sytuacja finansowa matki powódek uległa polepszeniu. Aktualnie otrzymuje ona wynagrodzenie w wysokości 1.700 zł miesięcznie. Okoliczność, że jest ona zobowiązana do zapłaty na rzecz pozwanego kwoty 95.000 zł tytułem wyrównania udziałów przy podziale majątku dorobkowego nie może i nie powinna wpływać na zakres obowiązku alimentacyjnego M. M. (1). Wynika to z istoty postępowania o podział majątku wspólnego oraz faktu, że A. D. otrzyma w jego wyniku mieszkanie w miejscowości S., które zapewni potrzeby mieszkaniowe jej oraz małoletnich powódek. Kwota o jaką alimenty zostały podwyższone odpowiada zmianie, jaka zauważalna w obecnej sytuacji byłych małżonków M.

Należy też podkreślić, że nie uległa zmianie sytuacja majątkowa M. M. (1) a zgodnie z treścią art. 135 KRiO drugą przesłanką wyznaczającą zakres świadczeń alimentacyjnych są możliwości zarobkowe i majątkowe zobowiązanego. W porównaniu z okresem w którym alimenty były ustalane wysokość jego dochodów a także możliwości majątkowych nie uległa zmianie. Nadal utrzymuje się z emerytury wojskowej. Nie zostało też wykazane aby podejmował prace dodatkowe. Ponadto spłaca pożyczkę, którą zaciągnął dla koleżanki. Po zapłacie wszystkich należności pozostaje mu jedynie niewielka kwota, która z trudem pozwala na zaspokojenie jego usprawiedliwionych potrzeb. Zasadzenie wyższych alimentów spowodowałoby powstanie po stronie pozwanego niedostatku.

Biorąc pod uwagę sytuację materialną pozwanego, wiek i potrzeby powódek orzeczenie przez sąd alimentów w wysokości po 500 zł. miesięcznie na rzecz D. M. oraz po 450 zł miesięcznie na rzecz J. M. jest odpowiednie. Wysokość obowiązku alimentacyjnego odpowiada nieznacznej, choć jednak istotnej zmianie w zakresie usprawiedliwionych potrzeb dzieci w porównaniu do ich sytuacji z roku 2010, a także rzeczywistym dochodom pozwanego oraz jego możliwościom zarobkowym i dochodowym.

Z powyższych względów orzeczono jak w sentencji o alimentach z mocy art. 138 w związku z art. 135 § 1 i 2. KRiO. Rygor natychmiastowej wykonalności wydano w oparciu o przepis art. 333 § 1 pkt 1 KPC. O kosztach orzeczono na podstawie art. 100 KPC. Sąd zwolnił pozwanego od kosztów sądowych za I instancję z uwagi na jego sytuację finansową.

Apelację od powyższego orzeczenia wniosła przedstawicielka ustawowa małoletnich powódek A. D., zaskarżając powyższy wyrok w części oddalającą powództwo.

Skarżąca zarzuciła błąd w ustaleniach faktycznych poczynionych przez Sąd I instancji w zakresie możliwości majątkowych i zarobkowych pozwanego, wobec posiadania przez niego dodatkowego mieszkania w W., a także możliwości podjęcia przez niego pracy i uzyskiwania dodatkowych dochodów

obok otrzymywanej co miesiąc emerytury wojskowej. Wniosła o dopuszczenie i przeprowadzenie w toku postępowania przed Sądem II instancji dowodu z dokumentu w postaci księgi wieczystej lokalu położonego w W.przy ul. (...)lok. (...) na okoliczność możliwości majątkowych pozwanego, podnosząc, że w toku postępowania przed Sądem I instancji nie posiadała informacji, iż pozwany posiada dodatkowy składnik majątku mogący przynosić mu dochód.

Skarżąca wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie powództwa w całości.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja i podniesione w niej zarzuty zasługują na częściowe uwzględnienie.

Za zasadny należy uznać w szczególności zarzut błędu w ustaleniach faktycznych poczynionych przez Sąd I instancji w zakresie oceny możliwości majątkowych i zarobkowych pozwanego.

Kluczową dla rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie i dla oceny zasadności podniesionych przez przedstawicielkę ustawową małoletnich powódek zarzutów jest art. 138 k.r.i.o., stanowiący, iż w razie zmiany stosunków można żądać zmiany orzeczenia lub umowy dotyczącej obowiązku alimentacyjnego. Jak słusznie zauważa i stwierdza Sąd Rejonowy od czasu ostatniego ustalenia alimentów upłynęły przeszło 4 lata. Faktem jest, że sam upływ czasu nie jest czynnikiem decydującym o możliwości zmiany zakresu i wysokości alimentów. Przy ocenie, czy zachodzą przesłanki dotyczące zmiany orzeczenia dotyczącego obowiązku alimentacyjnego należy brać pod uwagę wszelkie okoliczności mogące świadczyć o zmianie stosunków. Nie ulega jednak wątpliwości, że różnica wieku dziecka, spowodowana upływem czasu od daty orzeczenia określającego wysokość renty alimentacyjnej sama przez się uzasadnia wzrost potrzeb, co z kolei pociąga za sobą konieczność ponoszenia zwiększonych wydatków. W chwili powstania obowiązku alimentacyjnego małoletnia D. miała 13 lat, a obecnie ma lat 17, małoletnia J. miała lat 10 a obecnie ma 14 lat. Usprawiedliwione potrzeby dzieci niewątpliwie wzrosły, przede wszystkim w związku ze zmianą szkoły, rozwojem zainteresowań, koniecznością korzystania z korepetycji i innymi potrzebami związanymi z wiekiem. Jak słusznie konkluduje Sąd Rejonowy doszło więc do pewnej zmiany w sytuacji małoletnich powódek w zakresie zwiększenia ich potrzeb, którą należy uznać za istotną. Nie sposób natomiast zgodzić się z ustaleniami i twierdzeniami Sądu Rejonowego nie została spełniona druga z przesłanek warunkujących możliwość zmiany zakresu obowiązku alimentacyjnego, a mianowicie zwiększenie możliwości majątkowych i zarobkowych zobowiązanego. Sąd I instancji stwierdza, iż w porównaniu z okresem, w którym alimenty były ustalane, wysokość dochodów pozwanego a także jego możliwości majątkowe nie uległy zmianie. Nadal utrzymuje się z emerytury wojskowej. Nie zostało też wykazane aby podejmował prace dodatkowe. Ponadto spłaca pożyczkę, którą zaciągnął dla koleżanki. Po zapłacie wszystkich należności pozostaje mu jedynie niewielka kwota, która z trudem pozwala na zaspokojenie jego usprawiedliwionych potrzeb. Zasądzenie wyższych alimentów spowodowałoby powstanie po stronie pozwanego niedostatku. Nie sposób podzielić powyższej argumentacji. Sam fakt, iż pozwany jako zobowiązany z tytułu alimentacji, uzyskuje takie same dochody jak w dacie poprzedniego ustalenia zakresu obowiązku alimentacyjnego, nie może posłużyć do oceny jego możliwości majątkowych i zarobkowych. Z faktu, iż przedstawicielka ustawowa małoletnich powódek uzyskuje obecnie wynagrodzenie o 600 zł wyższe niż 4 lata temu, zaś pozwany pobiera emeryturę wojską w tej samej wysokości, Sąd Rejonowy wyprowadza wniosek, że sytuacja finansowa matki małoletnich ulegała polepszeniu, zaś ojca nie zmieniła się, wobec czego pomimo istotnego wzrostu potrzeb małoletnich powódek, brak podstaw do podwyższenia alimentów o kwotę większą niż po 50 zł na rzecz każdej z uprawnionych, gdyż spowodowałoby to niedostatek pozwanego. W żadnej mierze nie można podzielić powyższej argumentacji. Sąd Rejonowy nie zauważa faktu, iż pozwany jest młodą osobą ma bowiem 42 lata, ma wyuczony zawód – technik żywienia, nie wykazał, aby z uwagi na stan zdrowia nie była w stanie podjąć dodatkowego zatrudnienia. Fakt, iż tego nie czyni oznacza, że nie wykorzystuje swoich możliwości zarobkowych, a to nie może mieć wpływu na zakres obowiązku alimentacyjnego względem dzieci. Nie może prowadzić także do sytuacji, że to matka małoletnich uzyskująca dzięki swoim staraniom wyższe dochody, będzie faktycznie w coraz większym zakresie zaspokajając rosnące potrzeby dzieci.

Sąd uznał przy tym jako nieistotną dla rozstrzygnięcia przywołaną przez skarżącą w apelacji okoliczność, iż pozwany jest właścicielem lokalu mieszkalnego w W. i może w związku z tym czerpać z tego dochody. Jak bowiem wynika z

załączonego odpisu z księgi wieczystej KW Nr (...) pozwany jest współwłaścicielem lokalu mieszkalnego położonego w W. przy Alei (...), przy czym udział ten obciążony jest prawem dożywocia na rzecz R. M.. Wobec powyższego brak podstaw do uznania, iż pozwany może czerpać z posiadania powyższego prawa na tyle istotne dochody, aby miały one znaczenia dla oceny jego możliwości majątkowych.

Mając na uwadze powyższe okoliczności Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok w punkcie 1 i 2 sentencji w ten sposób, iż alimenty podwyższone od pozwanego na rzecz D. M. z kwoty po 500 zł podwyższył do kwoty do 600 zł, zaś na rzecz J. M. – z kwoty po 450 zł miesięcznie podwyższył do kwoty po 500 zł.

W ocenie Sądu Okręgowego tak ustalone alimenty są adekwatne zarówno do wykazanych zwiększonych potrzeb małoletnich powódek, jak też nie przekraczają majątkowych i zarobkowych możliwości pozwanego.

W pozostałej części apelacja podlegała oddaleniu na podstanie art. 385 k.p.c. jako niezasadna. Przedstawicielka ustawowa małoletnich powódek nie wykazała, aby przez okres 4 lat od czasu poprzedniego ustalania zakresu obowiązku alimentacyjnego potrzeby dzieci wzrosły na tyle, aby uzasadniały podwyższenie alimentów na rzecz małoletniej D. do kwoty po 700 zł miesięcznie, tj. o 250 zł, zaś na rzecz J. – do kwoty po 600 zł miesięcznie, tj. o 200 zł.

Na podstawie art. 100 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy zniósł wzajemnie między stronami koszty procesu za instancję odwoławczą.